

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการ
บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย
TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP AND PARTICIPATION IN THE
MANAGEMENT OF EXECUTIVE COMMITTEES OF SUNDAY BUDDHIST
EDUCATION CENTERS IN CHIANG RAI PROVINCE

ปวิษฐา รัษฎัญญาภู¹, จีรนนต์ ไชยงาม นอกซ์², ประยูร อิมิวัตร์³

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Pawitchaya Rattapanyaphoo¹, Jeeranan Chaingam Knox², Prayoon Imiwat³

Chiang Rai Rajabhat University

Corresponding Author E-mail : 29jinansane@gmail.com

(Received : 25 January, 2026; Edit : 31 January, 2026; accepted : 3 February, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย 2) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย 3) เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะกรรมการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 306 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกนและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.96 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.983 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
3. ขนาดของศูนย์แตกต่างกัน ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, การมีส่วนร่วม, ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

Abstract

This research aimed (1) to investigate the level of transformational leadership in management from the executive Committees of Sunday Buddhist Study Centers in Chiang Rai Province, (2) to study the level of management participation from the executive Committees of Sunday Buddhist Study Centers in Chiang Rai Province and (3) to compare the level of transformational leadership and management participation from the executive Committees of Sunday Buddhist Study Centers in Chiang

Rai Province classified by the size of the Sunday Buddhist Study Centers. The sample group consisted of 306 individuals were assigned according to the table of Krejci and Morgan. The tool used in the research was a 5-level estimation scale questionnaire with a consistency of .96 and a reliability value of the entire questionnaire of .983. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation (S.D.), and F-test (One-way ANOVA).

The research finding were as follows:

1. The overall level and in each individual aspects of the transformational leadership in the management of the executive Committees were rated at a high level.
2. The overall level and in each individual aspects of the management participation of the Administrative Committees were also rated at a high level.
3. The comparison of the transformational leadership and management participation of the executive Committees, when classified by the size of the Sunday Buddhist Study Centers, showed a statistically significant difference overall at the 0.01 level.

Keywords : Transformational leadership, Participation, Sunday Buddhist Education Centers.

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของทุกคน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่เติบโตท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ ที่เต็มไปด้วยสื่อ เทคโนโลยี และการสื่อสารที่มีความทันสมัย สะดวก รวดเร็ว ส่งผลให้เกิดช่องว่างระหว่างความเจริญทางด้านวัตถุกับความเจริญทางด้านจิตใจ ประกอบกับความอ่อนแอของวัฒนธรรมไทยที่ไม่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชน ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย ซึ่งส่งผลให้เด็กและเยาวชนไทยมีพฤติกรรม และค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น เด็กมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวไม่มีสัมมาคารวะเห็นแก่ตัว ไม่รู้จักคุณค่าของเงิน ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่มีความรับผิดชอบและขาดวินัย (ณัฐริกันต์ อัจฉิก และคณะ, 2568 : 379)

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (ศพอ.) จึงเป็นแหล่งบ่มเพาะปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เด็กและเยาวชนให้มีพฤติกรรมที่ดีงาม มีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เป็นศูนย์กลางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรมของชุมชนที่สร้างการรับรู้ให้กับทุกภาคส่วนในพื้นที่ เกิดการเรียนรู้ในด้านศาสนา ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและด้านการรักษา สืบสานวัฒนธรรมไทย เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชนและประชาชนในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีปัญญา มีความสุข และมีความรักความสามัคคีภายในชุมชน ตลอดจนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรมเพื่อความสงบสุขของสังคม (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2563 : 11-13)

การบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่ผ่านมาพบปัญหาและข้อจำกัด ได้แก่ การขาดการสนับสนุนงบประมาณ บุคลากรไม่เพียงพอ แนวโน้มของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่เปลี่ยนแปลงไป การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่ทำงานไม่ต่อเนื่อง รวมทั้งขาดการวางแผนและการดำเนินการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (พระมหาทรงยศ แทนยัง, 2560 : 92-93) ปัญหาเหล่านี้สะท้อนถึงการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ และการให้ความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและจำเป็นในการขับเคลื่อนและปรับตัวให้สอดคล้องกับข้อจำกัดที่เกิดขึ้น เนื่องด้วยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ติดตาม โดยเปลี่ยนปลอบโยนของผู้นำและผู้ติดตามให้สูงขึ้น (Bass and Avolio, 1990 อ้างถึงใน อรุณรุ่ง เอื้ออารีสุขสกุล, 2559: 845-860) นอกจากนี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยังกระตุ้นผู้อื่นให้คล้อยตามและปฏิบัติตามให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ช่วยประสานความขัดแย้งต่างๆ ภายในหน่วยงานหรือองค์กรโดยการชักจูง ประนีประนอมหรือประสานประโยชน์เพื่อให้บุคคลต่างๆ ในหน่วยงานมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และร่วมกันฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อให้หน่วยงานมีความเจริญก้าวหน้า (เนตรนภา เจตนจำนงค์, 2564 : 18) อีกหนึ่งปัจจัยที่มีส่วนช่วยให้การบริหารจัดการเกิดการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

คือการมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียสมัครใจเข้ามาบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหรือเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการเสนอประเด็นปัญหา ความต้องการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วม ในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง (จตุพร มาเพิ่มผล, 2550: 9)

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงราย มีจำนวน 102 ศูนย์มีคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 982 คน/รูป ในแต่ละศูนย์มีความแตกต่างกันในด้านขนาดของศูนย์และบริบทในการบริหารจัดการ ทั้งศูนย์ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จากบทสัมภาษณ์ของสุพจน์ ทนทาน พบว่าศูนย์ขนาดเล็ก มักเผชิญปัญหาในการบริหารจัดการ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของคณะกรรมการส่งผลให้โครงการหรือกิจกรรมขาดความต่อเนื่อง อีกทั้งยังพบปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนธรรมศึกษา ซึ่งครูบางส่วนยังขาดทักษะและเทคนิคที่ทันสมัยในการถ่ายทอดความรู้ นอกจากนี้สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนมีจำนวนไม่เพียงพอ หลักสูตรที่ใช้ไม่สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์และปัญหาของเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน ทำให้เด็กและเยาวชนสนใจที่จะเข้าเรียนน้อยลง ในขณะที่ศูนย์ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ต้องเผชิญกับความซับซ้อนในการบริหารจัดการ การประสานงานที่ยุ่งยากและงบประมาณที่จัดสรรไม่เพียงพอต่อการเรียนการสอนของนักเรียน ซึ่งความแตกต่างของศูนย์ย่อมส่งผลโดยตรงต่อระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ในจังหวัดเชียงราย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้มีประสิทธิภาพและพัฒนานำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงรายให้มีความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

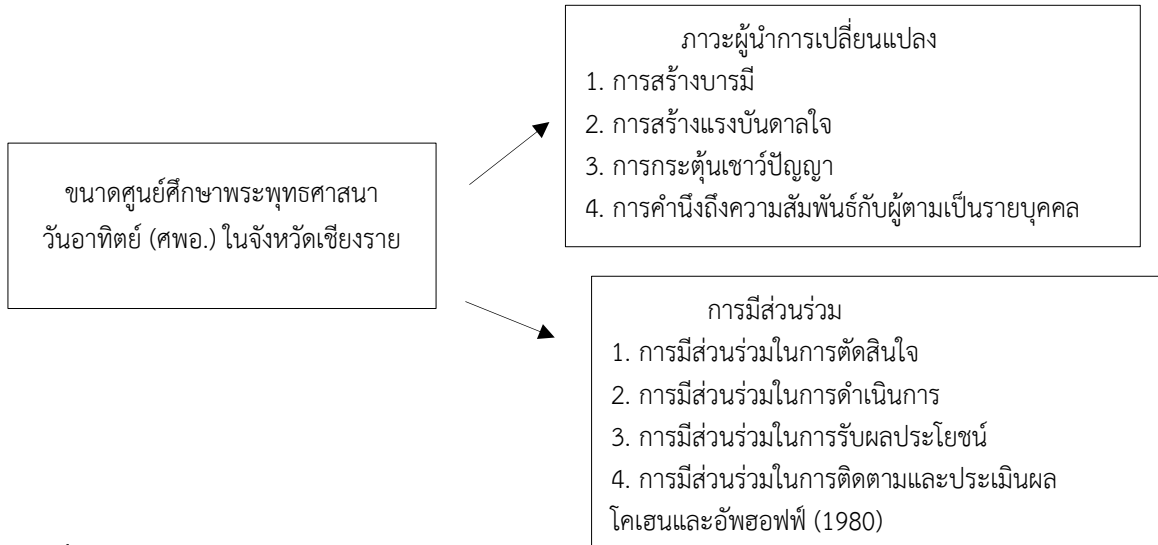
1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ขนาดศูนย์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน
2. ขนาดศูนย์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์ในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงรายมี 102 ศูนย์จำนวน 982 รูป/คน (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 31 ต.ค. 2567)
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย โดยได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607 - 610) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 278 รูป/คน ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบโควตา กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวนศูนย์ละ 3 คน จาก 102 ศูนย์คิดเป็น 306 คน ซึ่งมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตั้งไว้

ตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ คือ ขนาดของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่
2. ตัวแปรตาม ประกอบด้วย
 - 2.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่
 1. ด้านการสร้างบาร์มี
 2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ
 3. ด้านการกระตุ้นชาวปัญญา
 4. ด้านการคำนึงถึงความสัมพันธ์กับผู้ตามเป็นรายบุคคล

2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ตามแนวคิดของ โคเฮนและอ็พฮอฟฟ์,1980 อ้างถึงใน นฤมล บุญเนื่อง, 2562: 22-26 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและการประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ขนาดของศูนย์ และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการต่อการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2556: 4)

3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยการพัฒนา ปรับปรุงแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาจาก รอยิม สุหลง (2565) และนนทลี แสนทิง (2561) จำนวน 30 ข้อ และพัฒนา ปรับปรุงแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมาจาก พระมหาสุชาติ ธมมากาโม (ปิติ) (2561) จำนวน 26 ข้อ

4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

5. ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามตลอดจนความครอบคลุมและภาษาที่ใช้ให้มีความชัดเจนที่เข้าใจตรงกัน โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of item objective congruence) ได้ค่าเท่ากับ .96

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ได้จำนวน 55 ข้อ

7. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบและได้ทำการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 30 คน/รูป ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

8. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .983 โดยแบ่งค่าความเชื่อมั่นทั้ง 2 แบบสอบถาม ดังนี้ แบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงรายเท่ากับ 0.983 และแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย เท่ากับ 0.977

9. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบที่หาความเชื่อมั่นแล้ว จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ พร้อมนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลครั้งนี้ไปยังผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 102 ศูนย์
2. ดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน รวมเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 60 วัน
3. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนว่าได้ครบตามจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 306 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
4. ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วนำมาคะแนนที่ได้รับไปทำการวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ เพื่อสรุปและอภิปรายผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับอายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ขนาดของศูนย์ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
4. วิเคราะห์การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยการคำนวณหา F-test

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างบารมี ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมาคือ การสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.24$) ด้านการคำนึงความสัมพันธ์กับผู้ตามเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.20$) และด้านการกระตุ้นชาวปัญญา ($\bar{X} = 4.18$) ตามลำดับ
2. ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมาคือ ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 4.17$) ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.13$) และด้านการติดตามผลและประเมินผล ($\bar{X} = 4.13$) ทั้งคู่ ตามลำดับ
3. ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ฯ ดังนี้
 - 3.1 ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ฯ**ตารางที่ 3** การวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ฯ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig	ผลทดสอบ
การสร้างบารมี	ระหว่างกลุ่ม	8.251	2	4.126	16.829	0.01**	แตกต่างกัน
	ในกลุ่ม	74.278	303	0.245			
	รวม	82.529	305				
การสร้างแรงบันดาลใจ	ระหว่างกลุ่ม	4.602	2	2.301	8.273	0.01**	แตกต่างกัน
	ในกลุ่ม	84.274	303	0.278			
	รวม	88.877	305				
การกระตุ้นหัวใจ	ระหว่างกลุ่ม	5.978	2	2.989	11.283	0.01**	แตกต่างกัน
	ในกลุ่ม	80.275	303	0.256			
	รวม	80.254	305				
การคำนึงถึงความสัมพันธ์กับผู้อื่นตามเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	5.944	2	2.972	10.862	0.01**	แตกต่างกัน
	ในกลุ่ม	82.904	303	0.274			
	รวม	88.848	305				
รวม	ระหว่างกลุ่ม	6.226	2	3.113	14.009	0.01**	แตกต่างกัน
	ในกลุ่ม	67.331	303	0.222			
	รวม	73.558	305				

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ในภาพรวมขนาดของศูนย์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F = 14.009$, $Sig = 0.01$) ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ดังนั้น เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ขนาดของศูนย์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ด้านการสร้างบารมี ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นหัวใจ ปัญหา และด้านการคำนึงถึงความสัมพันธ์กับผู้อื่นตามเป็นรายบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงทำการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference)

ตารางที่ 4 การแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ฯ ด้วยวิธี LSD

ขนาดของศูนย์ฯ	ค่าเฉลี่ย	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ภาพรวม				
ขนาดเล็ก	4.12	-	-0.235**	-0.433**
ขนาดกลาง	4.36	-	-	-0.198*
ขนาดใหญ่	4.56	-	-	-
ด้านการสร้างบารมี				
ขนาดเล็ก	4.17	-	-0.267**	-0.503**
ขนาดกลาง	4.44	-	-	-0.236*
ขนาดใหญ่	4.67	-	-	-
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ				
ขนาดเล็ก	4.15	-	-0.190**	-0.389**
ขนาดกลาง	4.34	-	-	-0.199
ขนาดใหญ่	4.54	-	-	-
ด้านการกระตุ้นหัวใจปัญหา				

ขนาดของศูนย์ฯ	ค่าเฉลี่ย	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ขนาดเล็ก	4.08	-	0.241**	-0.406**
ขนาดกลาง	4.32	-	-	-0.164
ขนาดใหญ่	4.48	-	-	-
ด้านการคำนึงถึงความสัมพันธ์				
กับผู้ตามเป็นรายบุคคล				
ขนาดเล็ก	4.10	-	-0.230**	-0.422**
ขนาดกลาง	4.33	-	-	-0.192
ขนาดใหญ่	4.52	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ความแตกต่างรายคู่ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ ดังนี้

ในภาพรวมแตกต่างกัน จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และศูนย์ขนาดกลางกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการสร้างบารมีแตกต่างกัน จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และศูนย์ขนาดกลางกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการกระตุ้นหัวใจปัญญาแตกต่างกัน จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านการกระตุ้นหัวใจปัญญาแตกต่างกัน จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการคำนึงถึงความสัมพันธ์กับผู้ตามเป็นรายบุคคล จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์ในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ฯ

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ฯ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig	ผลทดสอบ
ด้านการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	8.641	2	4.320	11.217	0.01**	แตกต่าง
	ในกลุ่ม	116.702	303	0.385			
	รวม	125.345	305				
ด้านการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	7.577	2	3.788	11.118	0.01**	แตกต่าง
	ในกลุ่ม	103.239	303	0.341			
	รวม	110.816	305				

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig	ผลทดสอบ
ด้านการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	5.978	2	2.989	11.283	0.01**	แตกต่าง
	ในกลุ่ม	80.275	303	0.256			
	รวม	86.254	305				
ด้านการติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	8.081	2	4.040	11.118	0.01**	แตกต่าง
	ในกลุ่ม	114.592	303	0.378			
	รวม	122.673	305				
รวม	ระหว่างกลุ่ม	7.459	2	3.729	11.283	0.01**	แตกต่าง
	ในกลุ่ม	84.006	303	0.277			
	รวม	91.465	305				

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 5 พบว่า ในภาพรวมขนาดของศูนย์ที่ต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์ในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F = 11.283$, $Sig = 0.01$) ทั้งในภาพรวมและรายด้าน เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ขนาดของศูนย์ที่ต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์ในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านติดตามและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงทำการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference)

ตารางที่ 6 การแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์ในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ฯ ด้วยวิธี LSD

ขนาดของศูนย์ฯ	ค่าเฉลี่ย	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ภาพรวม				
ขนาดเล็ก	4.05	-	-0.228**	-0.512**
ขนาดกลาง	4.27	-	-	-0.284**
ขนาดใหญ่	4.56	-	-	-
ด้านการตัดสินใจ				
ขนาดเล็ก	4.02	-	-0.225**	-0.572**
ขนาดกลาง	4.24	-	-	-0.347*
ขนาดใหญ่	4.59	-	-	-
ด้านการดำเนินการ				
ขนาดเล็ก	4.07	-	-0.205*	-0.541**
ขนาดกลาง	4.27	-	-	-0.337*
ขนาดใหญ่	4.61	-	-	-
ด้านการรับผลประโยชน์				
ขนาดเล็ก	4.08	-	-0.241**	-0.406**
ขนาดกลาง	4.32	-	-	-0.164
ขนาดใหญ่	4.48	-	-	-

ขนาดของศูนย์ฯ	ค่าเฉลี่ย	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ด้านติดตามและประเมินผล				
ขนาดเล็ก	4.02	-	-0.240**	-0.529**
ขนาดกลาง	4.26	-	-	-0.289*
ขนาดใหญ่	4.55	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 พบว่า ความแตกต่างรายคู่ของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์ในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ฯ ดังนี้

ในภาพรวมแตกต่างกัน จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และศูนย์ขนาดกลางกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดย 1) ศูนย์ขนาดเล็ก คณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีส่วนร่วมน้อยกว่าศูนย์ขนาดกลางและขนาดใหญ่ 2) ศูนย์ขนาดกลางคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีส่วนร่วมน้อยกว่าศูนย์ขนาดใหญ่

ด้านการตัดสินใจแตกต่างกัน จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และศูนย์ขนาดกลางกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดย 1) ศูนย์ขนาดเล็ก คณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีส่วนร่วมน้อยกว่าศูนย์ขนาดกลางและขนาดใหญ่ 2) ศูนย์ขนาดกลางคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีส่วนร่วมน้อยกว่าศูนย์ขนาดใหญ่

ด้านการดำเนินการแตกต่างกัน จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และศูนย์ขนาดกลางกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดย 1) ศูนย์ขนาดเล็ก คณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีส่วนร่วมน้อยกว่าศูนย์ขนาดกลางและขนาดใหญ่ 2) ศูนย์ขนาดกลางคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีส่วนร่วมน้อยกว่าศูนย์ขนาดใหญ่

ด้านการรับผลประโยชน์แตกต่างกัน จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยศูนย์ขนาดเล็ก คณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีส่วนร่วมน้อยกว่าศูนย์ขนาดกลางและขนาดใหญ่

ด้านติดตามและประเมินผลแตกต่างกัน จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และศูนย์ขนาดกลางกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดย 1) ศูนย์ขนาดเล็ก คณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีส่วนร่วมน้อยกว่าศูนย์ขนาดกลางและขนาดใหญ่ 2) ศูนย์ขนาดกลางคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีส่วนร่วมน้อยกว่าศูนย์ขนาดใหญ่

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงราย สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การสร้างบารมี การสร้างแรงบันดาลใจ การคำนึงความสัมพันธ์กับผู้ตามเป็นรายบุคคล และการกระตุ้นชาวปัญญา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่เป็นบุคลากรที่ทำงานใกล้ชิดกับชุมชน

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี มีการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี พร้อมทั้งให้ความสำคัญของการบริหารงานของศูนย์ฯ ตามเป้าหมายที่วางไว้ เพื่อให้เด็ก เยาวชนและประชาชน มีแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม อีกทั้งยังเป็นต้นแบบของการทำงานด้านจิตอาสาเพื่อสังคม สร้างความรัก ความศรัทธา ความร่วมมือกับชุมชนได้เป็นอย่างดีและขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์ฯ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของเนตรนภา เจตน์จำนงค์ (2564) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เพราะผู้นำมีอิทธิพล มีอุดมการณ์ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความตระหนักรู้ในการกิจและวิสัยทัศน์ เพื่อให้การศึกษาตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นวางเป้าหมายที่ชัดเจน รวมทั้งการสร้างวินัยในการวางแผนและประเมินการทำงาน มีการกำหนดผลสำเร็จ สร้างความมั่นใจในคุณค่าของงาน ใช้การสร้างแรงจูงใจ การยกย่องชมเชยและให้การยอมรับต่อผู้ใต้บังคับบัญชา บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวันชาติ ยอดสูงสุด (2566) ได้ศึกษาการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ด้านอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลและเชื่อมั่นในผู้อื่น ด้านการสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานเป็นทีม และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ตามลำดับ

2. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการดำเนินการ ด้านการตัดสินใจ และด้านการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย มองเห็นความสำคัญของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นศูนย์กลางแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมศึกษา หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามแก่เด็กและเยาวชน พร้อมทั้งมีการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภาครัฐอย่างเข้มแข็ง เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด โรงเรียน และชุมชน โดยมีการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างจริงจัง ตั้งแต่การริเริ่มโครงการ การตัดสินใจ การดำเนินโครงการ และการประเมินผลการดำเนินงาน เกิดเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรพิศา แซ่ล้อยเลื่อน (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสงขลา สตูล พบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตัวแทนในชุมชนเคยได้รับความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระหว่างชุมชนกับสถานศึกษามาพอสมควรและสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบโครงการ ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนได้สร้างสรรค์จิตสำนึกในการเป็นเจ้าของและสามารถสร้างความต่อเนื่องให้เกิดแก่โครงการนั้น ๆ ได้ในที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร สีละพัฒน์ และอาคม อึ้งพวง (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เพราะคณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจในบริบท และรับทราบปัญหาในพื้นที่ได้อย่างชัดเจนมากกว่าบุคคลภายนอก จึงเป็นสาเหตุให้การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ฯ พบว่า ขนาดของศูนย์ฯ แตกต่างกัน ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศูนย์ขนาดเล็ก มีโครงสร้างการบริหารงานที่ไม่ซับซ้อน การตัดสินใจส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับประธานศูนย์หรือคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ บางท่าน ซึ่งอาศัยความศรัทธาหรือความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดในการตัดสินใจในการบริหารงานหรือดำเนินการ ดังนั้น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงมีน้อย การแสดงออกจึงไม่ชัดเจน ในขณะที่ศูนย์ขนาดกลาง และศูนย์ขนาดใหญ่ มีโครงสร้างที่ซับซ้อนและจำนวนนักเรียนที่มากกว่า รวมทั้งมีการคาดหวังจากชุมชนค่อนข้างสูง ต้องมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลาให้พร้อมรับกับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมนันท์สรีย์ ยะภักดิ์วิรัตน์ (2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

จังหวัดยะลา พบว่า ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กมีความเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ เพราะโรงเรียนขนาดเล็ก มีบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียนมีจำนวนน้อยทำให้ผู้บริหารไม่จำเป็นต้องมีเทคนิคหรือภาวะผู้นำในการบริหารมากนัก และสอดคล้องงานวิจัยของ พนิดา อินทรเหมือน (2565) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พัทลุง เขต 1 พบว่า ครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พัทลุง เขต 1 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพราะสถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลาง มีข้อจำกัดในเรื่องของทรัพยากรที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษา เช่น มีครูไม่เพียงพอ ทำให้ครูต้องรับผิดชอบงานมาก วัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนยังขาดแคลน และยังงบประมาณน้อยทำให้การบริหารจัดการไม่คล่องตัว การตัดสินใจในการดำเนินการต่างๆ ต้องรอให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นคนตัดสินใจเป็นหลัก ในขณะที่สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความพร้อมในทุกๆด้าน ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในภาพรวมที่ดีกว่า ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ขนาดของศูนย์ฯแตกต่างกัน เพราะบริบทของแต่ละศูนย์ การบริหารงาน การยอมรับความคิดเห็น และอำนาจการตัดสินใจต่างๆ แตกต่างกัน ส่งผลทำให้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ฯ พบว่า ขนาดของศูนย์ฯที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศูนย์ขนาดเล็กมีการบริหารงานแบบไม่เป็นทางการ มีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ บุคลากร และเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการทำงานร่วมกัน ในขณะที่ศูนย์ขนาดกลางและศูนย์ขนาดใหญ่ มีระบบการบริหารจัดการ การแบ่งหน้าที่การทำงานที่ชัดเจน มีบุคลากรจำนวนมาก และภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็งพร้อมที่จะช่วยสนับสนุนงบประมาณ หรือการจัดกิจกรรมต่างๆ ในทุกมิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรพิศา แซ่ล้อยเลื่อน (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะขนาดของสถานศึกษามีส่วนสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติงาน ภายในสถานศึกษานั้นประสบความสำเร็จได้มากหรือน้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร สีละพัฒน์ และอาคม อึ้งพวง (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ขนาดของสถานศึกษาที่สังกัดแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะสถานศึกษาขนาดใหญ่ค่อนข้างให้ความสำคัญกับการบริหารวิชาการและเน้นการจัดการเรียนการสอนที่เข้มข้น เพื่อแข่งขันกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ต่าง ๆ ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาขนาดใหญ่ อาจจะมีกิจกรรมที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยกว่า สถานศึกษาในขนาดกลางและขนาดเล็ก ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ขนาดของศูนย์ฯแตกต่างกัน เพราะการบริหารงานและการให้ความสำคัญของกิจกรรมในแต่ละศูนย์ต่างกัน ส่งผลทำให้การมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์ควรพัฒนาด้านการกระตุ้นเชิงปัญญา โดยการนำเทคโนโลยี หรือ AI เข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีการแสดงความคิดเห็น เสนอปัญหา และแนวทางในการกำหนดนโยบายหรือการวางแผนกิจกรรมของศูนย์ ทั้งในรูปแบบ online หรือ offline

1.2 คณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการประเมินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอทุกๆ 3 เดือน เพื่อติดตามผลการดำเนินโครงการ สร้างความโปร่งใสในการตรวจสอบได้ และการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง

1.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลการดำเนินงานการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ควรมีการจัดอบรมส่งเสริมและพัฒนาทักษะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมใน

การบริหารงาน อย่างต่อเนื่องตลอดทุกปี เพื่อสร้างความเข้าใจตระหนักถึงความสำคัญในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์หรือการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงราย ในรูปแบบ การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงและครบถ้วน และเข้าใจบริบทของการบริหารจัดการของคณะกรรมการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงราย เช่น ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งของคณะกรรมการบริหารศูนย์ ความพึงพอใจของบุคลากรในศูนย์ และแรงจูงใจของคณะกรรมการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2563). ระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พ.ศ. 2562. สืบค้น กันยายน 28, 2568 จาก <https://uri.in.th/Jehlib>.
- จตุพร มาเพิ่มผล. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนันท์สรีย์ ปิยะภัทรวิรัตน์. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ จังหวัดยะลา. (2565). การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ณัฐริกันต์ อำเจ็ก และคณะ. (2568). การปลูกฝังคุณธรรมในวัยเด็กผ่านการปฏิบัติ. วารสารวิจัยวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 8 (3), 379.
- เนตรนภา เจตนจำนงค์. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม.
- นนทลี แสงหิ่ง. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นฤมล บุญเนื่อง. (2562). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในพื้นที่ของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน : กรณีศึกษาอำเภอมือสมุทรสาคร์ จังหวัดสมุทรสาคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้นฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- พนิดา อินทรเหมือน. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1. ใน การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13 วันที่ 12 พฤษภาคม 2565 (หน้า 1702 – 1715). มหาดใหญ่: มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่.
- พระมหาทรงยศ แทนยั้ง. (2560). การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร. วารสารบริหารการศึกษา มศว, 14, (27), 92-93.
- พระมหาสุชาติ ธมมกาโม. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 13. คุษุณินิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เพชรพิศา แซ่ลอยเลื่อน. (2565). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล. ใน การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13 วันที่ 12 พฤษภาคม 2565 (หน้า 2527 - 2543). มหาดใหญ่: มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่.

- รณิพร ทุนละ. (2560). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารการศึกษากลุ่มโรงเรียน
ปลวกแดงพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต มหาลย์บูรพา.
- รัตตินันท์ บุญกล้า. (2561). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาลย์บูรพา.
- รอฮิม สุหลง. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา ในสามจังหวัดชายแดน
ภาคใต้. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วันชาติ ยอดสูงสุด. (2566). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2.การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สุนิรัตน์ จันทรานูวัฒน์กุล. (2561). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารการศึกษา
ของกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1.
งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุพจน์ ทนทาน. (2568, มีนาคม 21). นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ จังหวัดเชียงราย.สัมภาษณ์
- สุภาพร สีละพัฒน์ และอาคม อึ้งพวง. (2566).การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2.วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์,
7 (2), 470–471. สืบค้นจาก file:///C:/Users/Asus/Downloads/2326-85-5883-1-10-20231208.pdf
- อรุณรุ่ง เอื้ออารีสุขสกุล. (2559). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง: เปลี่ยนความท้าทายมุ่งสู่ความสำเร็จขององค์กรอย่างยั่งยืน.
วารสารวิชาการ Veridian E-Journal SilpakornUniversity, 9 (1), 845-860.
- Krejcie, R. V.,and Morgan, D. W. (1970). “Determining Sample Size for Research Activity,” Journal of
Education and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.